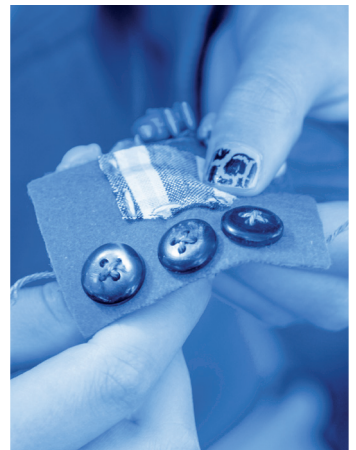
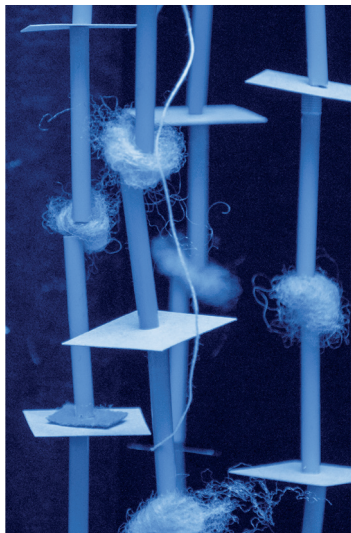
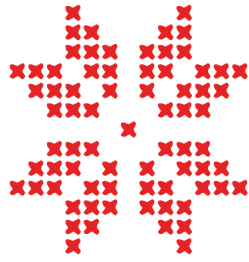
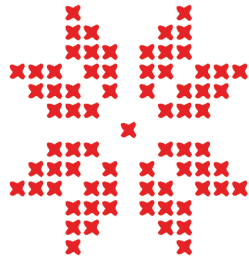

Grundutbildning
för slöjdhandledare
KURSPLAN
NÄMNDEN FÖR HEMSLÖJDSFRÅGOR

Grundutbildning för slöjdhandledare

KURSPLAN

NÄMNDEN FÖR HEMSLÖJDSFRÅGOR

INNEHÅLL

En utbildning för slöjdhandledare 3

Syfte 3

Mål 3

Parallella lärprocesser 4

Kursplan för grundutbildning för slöjdhandledare 5

Utbildningsmoduler 5

Modul 1 Slöjden med barnet i centrum 6

Modul 2:1 Slöjden som resurs – hållbarhet 8

Modul 2:2 Slöjden som resurs – tvärkulturella möten 9

Modul 3:1 Slöjdens utforskande och reflekterande arbetssätt 10

Modul 3:2 Slöjden – berättelser, ord och magi 12

Modul 4:1 Slöjden i en trygg miljö – säkerhet och regler 13

Modul 4:2 Slöjdens rum 14

Modul 5:1 Slöjdens lust och nytta 15

Modul 5:2 Slöjdaktiviteter 16

Läs mer 17

Kursplan (schema) 18

EN UTBILDNING FÖR SLÖJDHANDLEDARE

I VERKSAMHETER finansierade med offentliga medel ska arbete med barn och unga inkluderas. Att slöjda med barn och unga är ett självklart sätt att sprida slöjden som en kreativ, traditionell, nyfiken och nyskapande kulturform.

Det är viktigt att ha kunniga handledare som kan guida barnen och har insyn i barns och ungdomars behov. När möten med barn och unga är väl förberedda känner sig deltagarna välkomna, aktiviteten blir meningsfull och slöjdandet levande.

År 2003 drev Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) och Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) projektet Slöjdcirkus. I Slöjdcirkus kölvatten startades Slöjdklubbar med utbildade slöjdhandledare. Sedan dess har hemslöjdskonsulenter runt om i landet utbildat slöjdhandledare för att sprida slöjd-kunskaper till barn.

Slöjdhandledarutbildningen används främst av regionala hemslöjdskonsulenter i syfte att utbilda fritidsledare, pedagoger och föreningsaktiva i kulturella och kreativa områden eller kulturarbetare som vill jobba mer kreativt med barns eget görande i centrum. Att utbilda slöjdhandledare är ett effektivt sätt att sprida slöjdens kunskaper, historia och kreativa arbetssätt till barn och unga.

Kursplanen bygger på erfarenheter från dem som bedrivit utbildningar för slöjdhandledare, och de slöjdande verksamheter som arrangerats för barn och unga sedan 2005. Kursplanen är utvecklad i samarbete med hemslöjdskonsulenterna Nina Bäckman, Kalle Forss, Elin Danielsson, Emma Gerdien och

Susanne Myrenhammar. Kursplanen är nära kopplad till skriften *Barnen och hemslöjden. En skrift om hur du som slöjdhandledare kan öka barns möjligheter att få slöjda* (2017).

SYFTE

Barn, oavsett kunskapsnivå, religion, könsidentitet, funktionsvariationer, socioekonomisk eller etnisk bakgrund, som möter slöjden med hjälp av slöjduitbildade handledare, ska ha möjlighet att:

- upptäcka och utforska slöjdens material och verktyg
- utveckla sin egen förmåga att skapa med hjälp av slöjdande
- uppleva slöjd och slöjdande i samspel med andra kulturuttryck.

Slöjdhandledarutbildningens syfte är att skapa intresse hos fler vuxna att använda slöjden som metod och redskap för att främja barns skapande.

MÅL

Målet är att utbildade slöjdhandledare ska handleda barn i olika fritidsverksamheter med fokus på slöjd och slöjdande. Den som gått igenom grundkursen för slöjdhandledare kan fortsätta att utbilda sig genom fortsättningskurser arrangerade i samarbete med regionala hemslöjdskonsulenter. Utbildningen fungerar också utmärkt som fortbildning för pedagoger inom skola och förskola.

PARALLELLA LÄRPROCESSER

I slöjdhandledarutbildningen arbetar vi med parallella lärprocesser (det kallas också multimodalt lärande). Det innebär att deltagarna är aktiva medskapare av kunskaper och lärande. Deltagarna lär genom att berätta om hantverket, tekniken eller metoden men också genom att praktisera det vi talar om och reflektera över processer och praktik. Ett parallellt lärande genomsyrar slöjdhandledarutbildningens alla förhållningssätt: barnet i centrum, likabehandling, slöjden är mångkulturell, slöjden i den tvärkulturella miljön och den hållbara slöjden.

Slöjdandet görs utifrån genomtänkta förhållningssätt och metoder men under slöjdan- det reflekterar vi över arbetsprocessen. Provar och provar om, värderar och omvärderar.

Slöjdhandledarutbildaren planerar och leder utbildningen på det sätt man önskar att den blivande slöjdhandledaren ska planera och leda. Exempelvis används ordsfattkistan, korgen eller berättarlyktan som hjälpmedel när deltagarna samlas i handledareutbildningen för genomgångar och diskussioner. Under utbildningen arbetas aktivt med metoderna, som rummet, rådslaget och arbetsgången. Genom att lyssna, göra själva och reflektera över det som görs i gruppen lär sig slöjdhandledarna hur man kan använda de

olika hjälpmedlen och metoderna i sitt eget handledande.

Ett parallellt lärande kan då praktiseras lättare i de verksamheter som planeras för och med barnen.

I parallella lärprocesser bekräftas teoretiska resonemang genom hantverksuppgiften och tvärtom. Teori, hantverkande och reflektion blir tillsammans ett lärande.

Om man till exempel ska prata om historiska redskap kan man jämföra olika tiders redskap. Hur är de tillverkade, av vilket material, men också: hur fungerar de i praktiken? Vad är fördelar och nackdelar med en 100-årig handgjord bandgrind i trä och en bandgrind i plexiglas? Blir banden man väver olika? Är det lättare eller svårare att väva med de olika bandgrindarna? Vilken kan passa bäst för barn? Samtalet och reflektionen om redskapens historia kopplas ihop med resultaten gruppen får av att praktiskt prova respektive redskap. Den som planerat uppgiften och gruppdeltagarna blir genom praktiken och reflektionen medskapare av kunskaper om vävning med bandgrind.

LÄS MER

Att spåra tecken på lärande av Marie Leijon.

KURSPLAN FÖR GRUNDUTBILDNING FÖR SLÖJDHANDLEDARE

MÅLGRUPP: Pedagoger i kulturella och kreativa områden eller kulturarbetare som vill jobba mer kreativt med barns eget görande i centrum.

SYFTE: Att skapa intresse hos fler vuxna att använda slöjden som metod och redskap för att främja barns skapande.

MÅL: Att de som genomgått slöjdhandledarutbildningen startar aktiviteter för barn och unga i olika former inom exem-

pelvis museer eller andra offentliga sammanhang, kulturskola, fritids eller föreningar. Att de nya slöjdhandledarna sprider slöjdens kvaliteter och möjligheter för att skapa aktiverande, kreativa kulturevenemang.

HANDLEDARE: Hemslöjdskonsulent eller erfaren slöjdhandledare.

OMFATTNING:Handledning 35 klocktimmar (2 100 minuter).

När slöjdhandledarutbildningen planeras ska förhållningssätten (modul 1) genomsyra utbildningen i inbjudan och kommunikation med deltagarna, i de teoretiska delarna såväl som i det praktiska arbetet samt i reflektion mellan deltagarna. Utbildningen genomförs på samma sätt som handledarna sedan ska handleda barn. Praktisk handling och teoretiska fakta och resonemang stödjer varandra. Utveckling av arbetsmetoder och fördjupade kunskaper sker genom reflektion mellan deltagarna.

UTBILDNINGSMODULER

Grundutbildningen för slöjdhandledare organiseras i utbildningsmoduler. Samtliga moduler är obligatoriska för att bli slöjdhandledare. Utbildningens totala tid är 35 timmar eller 2 100 minuter.

Första tillfället läggs som heldagsmodul. Resterande tillfällen kan läggas som heldags- (420 min eller 7 klocktimmar) eller halvdagsmoduler (210 minuter eller 3,5 klocktimmar). Hur modulerna arrangeras beror på grupp, innehåll och den lokala organisationen av utbildningen.

Varje utbildningsmodul har ett rekommenderat innehåll som beskrivs i kursplanen. Modul nummer 1 ska ligga först, övriga moduler kan ligga i den ordning utbildningsarrangören önskar. Varje modul innehåller teoridel, metod, praktiskt arbete och reflektion. Utbildningsmodulerna sammanfattas på sidan 18.

MODUL 1

SLÖJDEN MED BARNET I CENTRUM

TID: 7 × 60 minuter

► Denna modul ligger alltid först i utbildningen.

TEORIDEL: Introduktion till slöjdhandledarutbildningen. Vad är slöjd och hemslöjd? Förhållningssätt, metoder och hjälpmedel för slöjdande med barnet i centrum.

METOD: I planeringen av slöjdandet finns alltid förhållningssätten (barnet i centrum, hållbarhet, likabehandling, mångkulturellt och tvärkulturellt) med. Inspireras av bilder, föremål eller använd restmaterial, återbrukat material och passande redskap och verktyg. Jobba i grupp, hjälp varandra. Kombinera alltid teori med praktik och reflektion. Hur handledaren planerar för aktiviteter och vilka slöjdtekniker, material eller teman som lyfts fram är alltid

uttryck för slöjdhandledarens förhållningssätt till barnets görande.

PRAKTISKT ARBETE: Tillsammanskrona eller grannlåtsbroderi är exempel på arbetsområden där flera tekniker, material och traditioner kombineras och där förkunskaperna i slöjd inte är avgörande för resultatet.

REFLEKTION: Vilka kunskaper i slöjd har jag och vad behöver jag komplettera? Vad skiljer slöjdande och slöjd från annat görande? Reflektioner kring normer och värderingar. Hur får jag barnet att känna sig välkommet, viktigt och sett? Hur planerar jag för slöjdande som passar alla kunskapsnivåer? Vad innebär de fem förhållningssätten för mig som handledare?

VAD ÄR SLÖJD OCH HEMSLÖJD?

Gå igenom slöjdens material, tekniker, redskap och historia. Resonera kring termerna slöjd och hemslöjd och vad de betyder för dig och de olika deltagarna i gruppen.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

I alla verksamheter som planeras och genomförs utifrån slöjdhandledarutbildningen är fem förhållningssätt centrala: barnet i centrum med fokus på hållbarhet, likabehandling, det tvärkulturella och det mångkulturella.

METODER OCH HJÄLPMEDEL

Slöjdhandledaren kan ta hjälp av metoder och hjälpmedel för att lyfta fram och förstär-

ka slöjden och förhållningssätten. Metoder att använda är arbetsrytmen, rummet och rådslaget. Hjälpmedel är ordschatkistan, korgen och berättarlyktan.

BARNET I CENTRUM

I slöjdhandledarutbildningens verksamheter beaktas FN:s konvention om barnets rättigheter (den kallas oftast Barnkonventionen). I slöjdhandledarutbildningens förhållningssätt står barnet i centrum. Den ton slöjdhandledaren slår an är viktig: glädje och lugn ger deltagaren utrymme att lära och att vara kreativ. Slöjdandet ska förmedlas i en vilja att dela med sig av sitt kunnande. Deltagaren ska ha inflytande och vara delaktig i verk-

samheten. Det som händer i rummet är en direkt följd av handledarens inställning till gruppen och arbetet.

BARNET SOM MEDSKAPARE

Barn och vuxen jobbar med ömsesidig respekt, visar varandra och delar med sig av sina kunskaper. I slöjdhandledarutbildningen lär vi ut att det är viktigt att barnen introduceras till slöjdande i grupp eller enskilt på ett säkert, inspirerande och tryggt sätt.

I slöjdhandledarutbildningen visas hur barn kan börja slöjda med enkla material och verktyg från cirka 6 års ålder. Med praktiska exempel som utgångspunkt får kursdeltagarna reflektera över vad som passar barnets behov och förutsättningar.

SLÖJDEN

Slöjdandet kan göras tillsammans eller som enskild uppgift. Slöjdade produkter bör ha en grundstruktur som byggs på i svårighetsgrad – det kan vara exempelvis dekorationer eller funktioner. Slöjdhandledaren presenterar projekt och produkter med varierande svårighetsgrad avseende teknik och materialval.

LIKABEHANDLING

I aktiviteter för barn är det viktigt att skapa trygga miljöer. Barnen ska vara sedda och känna tillit till ledaren och gruppen. Likabehandling avseende könsidentitet, funktionsvariationer, religion, socioekonomisk eller etnisk bakgrund är därför viktiga aspekter i de reflektioner som kontinuerligt sker i slöjdhandledarutbildningen.

VERKTYG, REDSKAP OCH MATERIAL

Verktyg och redskap ska anpassas till deltagarens, barnets men även den vuxne handle-

darens, behov och kunskaper. Verktyg och redskap ska vara av bra kvalitet, tillgängliga i lämpliga storlekar och anpassade till användarens behov. Material bör finnas av olika kvaliteter och grovlekar för att anpassas utifrån deltagarnas förmåga.

KREATIVITET

När barn slöjdar på sin fritid ska de känna sig stimulerade och fria att skapa i nära kontakt med naturliga material och med enkla redskap och verktyg. Så enkelt att de kan ta med sig erfarenheterna från slöjdandet, fördjupa sig i tekniker och fortsätta med eller utan handledare.

Barnets kreativitet är viktig att fånga upp och därför ska barnet vara delaktigt i planering av teman, processer och produkter. Slöjdhandledaren arbetar parallellt med barnen och visar på sin egen produkt. Slöjdhandledaren visar, lyssnar och beskriver för att fördjupa förståelsen.

Slöjdandet görs med olika progression utifrån vars och ens förutsättningar; barnen ska kunna få hjälp att gå framåt och utvecklas i sin egen takt. Slöjdhandledaren planerar för slöjdade föremål och processer, med barnens idéer och göranden i fokus.

LÄS MER

Begreppet hemslöjd, s. 8–14, 22–25 och 40.

Barnen och hemslöjden, kapitlen ”Barnen”, ”Slöjden” och avsnittet ”Slöjdklubben” samt kapitlet ”Lagar, regler och förhållningssätt”.

Diskrimineringslagen.

FN:s konvention om barnets rättigheter.

MODUL 2:1

SLÖJDEN SOM RESURS – HÅLLBARHET

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Slöjdens funktion, metoder, tekniker, redskap och material i strävan efter hållbarare konsumtion och produktion. Dokumentation av kunskaper och lärande.

METOD: Eget skapande, utforskande, upptäckande arbetssätt. Att använda sig av återbrukade material.

PRAKTISKT ARBETE: Slöjdande med återbrukade material, kreativa processer. Fläta eller virka av mattor och lappa jeans med broderade stygn. Visa exempel på sa-

ker man återvinner på andra ställen och i andra länder. Olika sätt att dokumentera med loggbok eller digitala hjälpmedel. Gör en ”hållbarhetspyramid” med utgångspunkt från slöjden.

REFLEKTION: Hur kan jag spara på bra idéer? Fördelar och nackdelar med att använda loggboken eller digitala medel för dokumentation.

HÅLLBARHET

I slöjden ingår ett förhållningssätt till material och tekniker som handlar om att utnyttja materialet till fullo. I slöjdandet används så enkla och smarta redskap, verktyg och material som möjligt. Målet är att utnyttja de resurser som finns att tillgå på ett optimalt sätt. Exempel på detta kan vara att:

- spara material och utnyttja spill
- laga, lappa och återbruka material
- använda det material man har att tillgå
- kombinera material och hitta nya funktioner och former
- dela med sig av sina kunskaper
- vårda redskap och verktyg.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet ”Du är hållbar”. Se hållbarhetspyramiden (Buyerarchy of Needs) av Sarah Lazarovic.

Slöjd håller www.slojdhaller.se

MODUL 2:2

SLÖJDEN SOM RESURS – TVÄRKULTURELLA MÖTEN

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Slöjd tillsammans med andra kulturella uttryck.

METOD: Att utnyttja rummet i slöjdandet, det hållbara med slöjdandet. Gruppen som resurs, rummet, berättande. Slöjd i samarbete med andra kulturella uttryck.

PRAKTISKT ARBETE: Slöjdande med fokus på rum och spel och lekar. Slå hopprep av mattor (materialåterbruk och rörelse). Tälj tråpjäser och tryck eller brodera spelplaner på gamla tyger (täljning, tryck,

sömnad och spel). Sy fingerdockor och spela upp en pjäs (sömnad och drama). Gör ett jätteplockepinn av pinnar från skogen eller parken som du målar (dekorera, spel och rörelse).

REFLEKTION: Vilka fler redskap eller föremål för lek kan jag göra själv? Vilka andra kulturuttryck kan kombineras med slöjd? Vilka nätverk behöver jag för att hitta nya samarbeten?

TVÄRKULTURELLT

Slöjdade föremål och processer får ny mening i mötet med andra kulturella företeelser. I ett tvärculturellt perspektiv arbetar vi i kombinationer av slöjd och exempelvis dans, musik, cirkus, media, måltid och litteratur. Vi visar att slöjden fyller en funktion i ett sammanhang och att samarbeten kan leda till interaktion mellan kulturer.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, kapitlet ”Slöjden” och avsnittet ”Slöjdklubben”.

MODUL 3:1

SLÖJDENS UTFORSKANDE OCH REFLEKTERANDE ARBETSSÄTT

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Slöjdens utforskande och reflekterande arbetssätt i syfte att agera norm- och funktionsmedvetet, tvär- och mångkulturellt.

METOD: Förmedling av kunskap, utforskande arbetssätt, gruppens arbete, arbetsrytm och ord och uttryck. Hjälpmiddel för lärande: ordsfattkistan.

PRAKTISKT ARBETE: Slöjda hjälpmedel för förmedling av kunskap: en ordsfattkista som tillverkas i näver, papper, plåt, glas eller annat material.

REFLEKTION: Hur kan ordsfattskistan användas som introduktion till och avslutning på ett arbetspass? Hur fångar jag upp alla åsikter? Hur gör jag med de idéer som inte går att förverkliga?

LIKABEHANDLING

Det slöjdande som erbjuds ska vara tillgängligt för alla. Därför ska likabehandling genomsyra verksamheterna. Följande punkter är vägledande när man ska ta hänsyn till en variation av normer och funktioner:

- ha alltid funktions- och normkritiska arbetssätt i fokus när du planerar, vid såväl förberedelser och eventuella regler som för själva slöjdarbetet
- sträva efter att alla deltagare ska känna sig välkomna och börja redan med inbjudan
- anpassa material och verktyg så att de är tillgängliga för alla deltagare
- anpassa slöjddandet så att det finns något för alla
- låt deltagarna komma till tals och ha inflytande över verksamheten
- tänk på att regler och instruktioner ska vara enkla och tydliga, gärna illustrerade med bilder eller föremål

- slöjdhandledaren ska sträva efter att hantera alla typer av material, redskap och verktyg
- ta hjälp av de checklistor som rekommenderas under *Läs mer*.

Likabehandling kan vara att planera verksamhet genom att kolla upp mot checklistor och rekommendationer om tillgänglighet och inkludering. Vid inbjudan och uppstart görs val av bilder och text med ett varierat och inkluderande innehåll. Planerade arbetsområden ska anpassas till olika kunskapsnivåer. Gruppen ska ha tillgång till redskap, verktyg, material och tekniker av olika kvaliteter och storlekar så att det finns något för alla. Slöjdhandledaren lyssnar på deltagarnas frågor och önskemål och fångar upp önskemålen i formandet av verksamheten. Arbetsområden planeras så att de förhåller sig till teman, tekniker eller material.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, kapitlen ”Barnen”, ”Slöjden”, avsnitten ”Slöjdklubben” och ”Lagar, regler och förhållningssätt”.

Checklistorna från SVEROK.

Diskrimineringslagen.

Kulturrådets ”Tvärperspektiv”.

Schyst!

HJÄLPMEDEL: ORDSKATTKISTAN

En ords kattkista kan vara en enkel ask av papp eller en mer arbetad låda eller en kista, helst med lock. Ords kattkistan kan användas för att lära sig om verktyg, redskap, material och andra slöjdrelaterade ord och uttryck. Den kan användas vid uppstart av tema för en träff eller ett arbetsområde samt för att reflektera över det man har jobbat med.

Ledare eller deltagare kan ladda ords kattkistan med ord, uttryck, frågor eller påståenden inför reflektion av gruppens arbetssätt, arbetsteman, materialval, processer eller slutresultat.

Exempel på temaord som kan läggas i ords kattkistan:

- verktyg och redskap, t.ex. tång, broderinål och tumstock
- material för slöjdande, t.ex. ull, hassel och tråd
- ord för slöjdtekniker, t.ex. tälja, förstygn eller foga ihop
- verb som virka, såga, fila och putsa.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet ”Slöjdklubben”.

MODUL 3:2

SLÖJDEN – BERÄTTELSE, ORD OCH MAGI

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Slöjd som mångkulturell företeelse, hur gruppen och arbetsordningen kan påverka slöjdtillfället.

METOD: Förmedling av kunskap med hjälp av berättarlyktan: berättelser eller musik kopplade till slöjdandet. Hur man samlar en grupp och ger alla utrymme att komma till tals.

PRAKTISKT ARBETE: Slöjda en berättarlykta, ett enkelt hjälpmedel för lärande. Lykta i plåt eller glas.

REFLEKTION: Hur kan jag använda berättelser som introduktion till och avslutning på arbetspass? Hur påverkar arbetsrytmen gruppen och slöjdandet? Vilka andra metoder kan jag använda för att ”rama in” ett arbetsområde? Hur får jag deltagarna aktiva i berättandet?

MÅNGKULTURELLT

Slöjdens tekniker, material och verktyg, och hur de liknar varandra, lokalt och globalt. Jämför hur slöjdande utförs och används på liknande sätt runt om i världen.

METOD: ARBETSRYTMEN

Slöjdräffarna görs utifrån ett visst mönster, en ordning, som bidrar till trygghet och lugn:

- gemensam samling, uppstart till slöjdande
- slöjdande
- paus med mellanmål, berättelser och samtal
- slöjdande
- samling och reflektion
- avslutning.

HJÄLPMEDEL: BERÄTTARLYKTAN

Berättarlyktan har en samlande funktion. När lyktan tänds fungerar det som en introduktion till en berättelse som kan leda till eller avsluta ett slöjdtema. Lyktan kan vara gammal och använd eller nytillverkad. Den kan vara en välgjord stallykta eller en enkel konservburk som gjorts om till lykta. När berättarlyktan tänds får alla komma till tals och alla i gruppen lyssnar på varandra. Den kan tändas vid samling och som start eller avslutning på en träff.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet ”Slöjdklubben”.

MODUL 4:1

SLÖJDEN I EN TRYGG MILJÖ – SÄKERHET OCH REGLER

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Slöjda tryggt och säkert i olika typer av miljöer. Säkerhet och regler, första hjälpen för barn. Medbestämmande.

METOD: Förbereda en säker och trygg slöjdmiljö. Vara beredd om olyckan är framme. Rådslag.

PRAKTISKT ARBETE: Hur jag som handledare hanterar en krissituation på ett rationellt och praktiskt sätt. Exempel: Från nål-

stick till akutsjukvård, kort första hjälpenkurs. Rådslag, gruppens enkla förhållningsregler.

REFLEKTION: Hur skapar jag en säker och trygg miljö? Hur förankrar jag regler i gruppen så att alla känner sitt ansvar? Hur hanterar jag verktyg och redskap på ett säkert sätt i arbetet med gruppen? Välj någon checklista och resonera tillsammans kring när den kan vara användbar.

SÄKERHET OCH REGLER

Kom tillsammans med deltagarna fram till några enkla regler som ska gälla för trivsel och säkerhet. Reglerna ska vara tydliga och väl synliga för gruppen.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, kapitlet "Lagar, regler och förhållningssätt".

METOD: RÅDSLAGET

Deltagarens möjligheter att påverka är centralt. Rådslaget är ett hjälpmedel för att fånga upp deltagarnas önskemål och hålla kreativiteten vid liv. Under ett rådslag ska alla ges möjlighet att komma till tals. Man lyssnar på varandra och avbryter inte någon som talar.

Viktigt är att handledaren följer upp förslag eller åsikter om planering så att deltagarna upplever att de verkligen får påverka.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet "Slöjdklubben". SVEROK:s checklistor för inkluderande möten.

SLÖJDENS RUM

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Barnet i centrum och rummets betydelse för slöjdandet men också hur en slöjdstund arrangeras för att inspirera och vara en säker arbetsplats. Allemansrätten.

METOD: Material från naturen och naturen som arbetsrum. Hjälpmiddel för lärande: rummet och korgen. Hur handledaren visar ett moment samtidigt som deltagarna gör själva.

PRAKTISKT ARBETE: Arrangera ett enkelt, säkert och inbjudande rum för täljande. Slöjda förvaring som också fungerar som

ett pedagogiskt hjälpmedel. Slöjda en korg, arbeta både enskilt och i grupp. Arbeta i ring runt en lykta eller lägereld, börja på varsin uppgift och låt den sedan vandra mellan deltagarna. Ta en fikastund med reflektion.

REFLEKTION: Hur påverkar den omgivande miljön slöjdandet? Vad behöver jag som ledare kunna om allemansrätten? Hur får jag ta material i naturen? På vilka sätt kan jag arrangera rum för slöjdande? Hur hanterar jag som slöjdhandledare naturresurser på ett smart sätt?

HJÄLPMEDEL: KORGEN

Korgen används vid samlingar och i början på träffar. I den samlar man slöjd- och inspirationsmaterial, fika och annat som har med uppgiften eller temat att göra. Korgen tillverkas gemensamt av gruppen.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet ”Slöjdklubben”.

METOD: RUMMET

Hur vi arrangerar slöjdandet har betydelse för vad deltagaren kan tillverka, hur hen arbetar och interagerar. För en god arbetsmiljö behövs några enkla förhållningsregler för trygghet och säkerhet som förankras väl i gruppen.

I rummet ska det finnas tillgång till material, ett sorterat utbud där det är tydligt vad som kan användas. Handledarens uppgift är att arrangera rummet så att det hjälper till att skapa stämning, arbetsro och en kreativ arbetsmiljö.

Inredningen i rummet – bord, stolar med mera – kan med fördel arrangeras så att deltagarna är placerade i en cirkel. I en cirkel syns alla, cirkeln står för gemenskap. Cirkelformen gör det lätt att dela uppgifter med varandra, alla syns och blir sedda och det är enkelt att jobba på ett säkert sätt.

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnittet ”Slöjdklubben”.
Allemansrätten, Naturvårdsverket.

MODUL 5:1

SLÖJDENS LUST OCH NYTTA

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Barnets slöjdande i centrum, likabehandling.

METOD: Förmedling av kunskap, utforskande arbetssätt. Använd tidigare gjorda hjälpmedel för lärande: rummet, korgen.

PRAKTISKT ARBETE: Slöjda enbart av lust till material, teknik och glädjen i att producera något med egna händer, samt slöjd som kan vara nyttig och användbar. Tälj

fåglar eller ett enkelt redskap för slöjdande som påtdocka eller påtgaffel.

REFLEKTION: Hur förmedlar jag slöjden så att den blir lustfylld? Var hittar jag ny inspiration och hur förmedlar jag den? Hur kombinerar jag teknik och kunskapsnivå så att alla behåller lusten att lära? Hur fångar jag upp och tillgodoser deltagarnas önskemål?

Att det är lustfyllt att slöjda och att slöjden i sig själv är nyttig och hållbar kan verka som en självklarhet för den som är slöjdkunnig och engagerad i att dela med sig av sina kunskaper. Här behöver utbildaren reflektera över balansen mellan lusten att göra, kunskapsnivån hos deltagaren och lärandet:

- Hur introducerar jag nya tekniker eller material på ett inspirerande sätt?
- Vad driver deltagaren till att prova nya material och tekniker?
- Vilken svårighetsnivå passar det att lägga uppgifterna på?
- Vilken svårighetsnivå har olika material, redskap och verktyg?
- Hur håller jag energin uppe när en uppgift tar längre tid att färdigställa?

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, avsnitten ”Slöjdklubben” och ”Exempel på projekt när man vill slöjda med många” samt kapitlet ”Händerna och hjärnan”.

MODUL 5:2

SLÖJDAKTIVITETER

TID: 3,5 × 60 min

TEORIDEL: Olika exempel där slöjden är en aktivitet och barnet (deltagaren) är i centrum.

METOD: Arrangera aktiviteter med slöjd.

PRAKTISKT ARBETE: Planera för slöjd i praktiken. Gör ett upplägg av en slöjdaktivitet utifrån till exempel ålder och tema, tekniker och material, planera för inbjudningar, lokal samarbetspartner och tillgänglighet.

Teman kan vara exempelvis att tälja

smörknivar om man är på en matmässa, origami om man har workshop på en japansk trädgårdsutställning eller virka bollar för att jonglera på en cirkusdag.

REFLEKTION: Vad behöver jag veta om platsen, deltagarna eller situationen för att planera slöjdaktiviteten? Vilka nätverk har jag runt slöjden? Vad ska jag förbereda avseende ekonomi, samarbetspartner, nätverk, material och verktyg, lokaler och första hjälpen?

LÄS MER

Barnen och hemslöjden, kapitlet ”Slöjdaktiviteter”.

LÄS MER

Här är en lista med tips på litteratur, hemsidor och material som du och blivande slöjdhandledare kan ha användning för inför planering av slöjdhandledarutbildning och arrangemang med barn och unga.

OM HEMSLÖJD OCH SLÖJD

Forss, Kalle (2017). *Barnen och hemslöjden. En skrift om hur du som slöjdhandledare kan öka barns möjlighet att få slöjda*. Skånes Hemslöjdsförbund.

Palmsköld, Anneli (2012). *Begreppet hemslöjd*. Hemslöjdens förlag.

OM PARALLELLA LÄRPROCESSER (MULTIMODALT LÄRANDE)

Leijon, Marie (2010). *Att spåra tecken på lärande. Mediereception som pedagogisk form och multimodalt meningsskapande över tid*. Avhandling. Tillgänglig från: http://dspace.mah.se:8080/bitstream/handle/2043/10131/Marie_Leijon_thesis.pdf?sequence=4

OM ALLEMANSRÄTTEN

www.naturvardsverket.se/Var-natur/Allemansratten/

OM FN-S KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Stalfelt, Pernilla (2010). *Alla barns rätt. En bildbok om barnkonventionen*. Rabén och Sjögren. www.raddabarnen.se/om-oss/barnkonventionen/

OM HÅLLBARHET

Lacarovic, Sarah, hållbarhetspyramiden (Buyerarchy of Needs). Tillgänglig från: <http://longliveirony.com/>

Slöjd håller, en hemsida från Sveriges hemslöjdskonsulenter om hur du i slöjden bidrar till ett hållbart samhälle: www.slojdhaller.se

OM LIKABEHANDLING

Diskrimineringslagen (2008:567). Tillgänglig från: www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567

Gunnarsson, Tomas "Genusfotografen" (2016). *Bilder som förändrar världen*. En bildhandbok från Gävle kommun. Om hur du väljer bilder som är genusmedvetna och inkluderande. Tillgänglig från: <http://gavle.se/bildhandboken>

Kulturrådets rekommendationer om tvärperspektiv. Tillgänglig från: www.kulturradet.se/Documents/Bidrag/bidragsinformation/2014/Tv%C3%A4rperspektiv.pdf

Region Värmland (2016). *Schyst! Ett kommunikationsmaterial tillgängligt från: www.regionvarmland.se/om-oss/hamta-material/handbocker/schyst/*

SVEROK (NAB): *10 checklistor för tillgängliga och inkluderande möten*. Tillgänglig från: www.sverok.se/wp-content/uploads/2014/03/Tillganglighetschecklistauforkl.pdf

GRUNDUTBILDNING FÖR SLÖJDHANDLEDARE. KURSPLAN

1. SLÖJDEN MED BARNET I CENTRUM (ALLTID SOM FÖRSTA KURSTILLFÄLLE)

Teoridel: Vad är hemslöjd och slöjd? Förhållningssätt, metoder och hjälpmedel. Barnet i centrum.

Metod: Slöjdandet planeras utifrån fem förhållningssätt: barnet i centrum, hållbarhet, likabehandling, mångkulturellt och tvärkulturellt. Parallella läroprocesser.

Praktiskt arbete: Tillsammans-krona eller grannlåtsbroderi.

Reflektion: Vad är det speciella med slöjd och slöjdande jämfört med annat görande? Vad betyder slöjd och hemslöjd för mig? Vilka kunskaper har jag och vad behöver jag komplettera med inför slöjdhandledandet? Hur får man barnet känna sig välkomna? Hur planerar man för olika kunskapsnivåer? Vad innebär de fem förhållningssätten för mig som handledare?

2:1. SLÖJDEN SOM RESURS – HÅLLBARHET

Teoridel: Slöjdens förhållande till en hållbar konsumtion/produktion. Dokumentation.

Metod: Skapande med hjälp av återbrukade material.

Praktiskt arbete: Lappa och laga. Använda loggbok.

Reflektion: Vilka olika metoder kan jag använda för att samla på idéer och tips? Vilka för- och nackdelar har en loggbok?

2:2. SLÖJDEN SOM RESURS – TVÄRKULTURELLA MÖTEN

Teoridel: Slöjden tillsammans med andra kulturella uttryck.

Metod: Slöjden i förhållande till rummet. Gruppen som resurs. Slöjd i kombination med andra kulturuttryck. Berättande.

Praktiskt arbete: Tillverka spel och leka, t.ex. hopprep, "tre-rad" eller plockepinn.

Reflektion: Vilka redskap eller föremål kan jag göra själv? Vilka kulturuttryck kan kombineras med slöjd?

3:1. SLÖJDENS UTFORSKANDE OCH REFLEKTERANDE ARBETS-SÄTT

Teoridel: Att agera norm- och funktionsmedvetet, tvär- och mångkulturellt genom ett utforskande och reflekterande slöjdande.

Metod: Förmedla kunskap genom gruppen, arbetsrytmen, ord och uttryck. Likabehandling.

Praktiskt arbete: Slöjda ett hjälpmedel som förmedlar kunskap – ordskatkistan.

Reflektion: Hur kan ordskattistan användas? Hur fångas allas åsikter upp? Hur gör handledaren med idéer som är svåra att förverkliga.

3:2. SLÖJDEN – BERÄTTELSE, ORD OCH MAGI

Teoridel: Slöjden som mångkulturell företeelse. Hur påverkar arbetsrytmen gruppen och slöjdandet?

Metod: Fånga gruppen och skapa stämning genom arbetsformer, arbetsrytm och berättelser.

Praktiskt arbete: Tillverka en berättarlykta.

Reflektion: Hur får jag deltagarna aktiva i berättandet? Hur påverkar gruppen slöjdandet? Om något bryter arbetsrytmen hur fångar jag upp den igen?

4:1. SLÖJDEN I EN TRYGG MILJÖ – SÄKERHET OCH REGLER

Teoridel: Slöjda tryggt och säkert i olika miljöer. Säkerhet och regler. Första hjälpen. Medbestämmande.

Metod: Träna på att hantera krisituationer rationellt och praktiskt. Rådslag.

Praktiskt arbete: Kort första hjälpen kurs. Göra förhållningsregler med/för en grupp.

Reflektion: Hur skapar jag en säker och trygg miljö? Hur hanterar jag redskap och verktyg på ett säkert sätt? Vilka checklistor är användbara i olika situationer?

4:2. SLÖJDENS RUM

Teoridel: Barnet i centrum och rummets inspiration och säkerhet. Allemansrätten.

Metod: Naturen som arbetsrum. Hjälpmedel för lärande, rummet och korgen. Lära genom att visa och hämma.

Praktiskt arbete: Slöjda en korg som också fungerar som ett pedagogiskt hjälpmedel. Arrangera ett enkelt och inbjudande "slöjdrum" runt ex en lykta eller lägereld.

Reflektion: Hur påverkar den omgivande miljön slöjdandet? Hur får jag ta material från naturen? Hur hanterar jag naturresurser på smart sätt?

5:1. SLÖJDENS LUST OCH NYTTA

Teoridel: Barnets slöjdande i centrum. Likabehandling.

Metod: Förmedling av kunskap, utforskande arbetssätt. Att använda sig av hjälpmedel för lärande, rummet och korgen.

Praktiskt arbete: Skapa lustfylld slöjd bara för skapandets skull samt slöjd som kan vara nyttig och användbar. Tälj fåglar eller enkelt redskap för slöjdande som påtdocka eller påtgaffel.

Reflektion: Hur förmedlar jag slöjden så att den känns lustfylld? Var hittar jag ny inspiration? Hur hanterar jag barnens olika teknik- och kunskapsnivåer?

5:2. SLÖJDAKTIVITETER

Teoridel: Exempel på aktiviteter med slöjd och barn i centrum.

Metod: Arrangera aktiviteter.

Praktiskt arbete: Planera för olika typer av aktiviteter med teman/variationer.

Reflektion: Vad behöver jag veta om platsen, deltagarna eller situationen för att planera slöjdaktiviteten? Vilka nätverk behöver jag? Vilka förberedelser krävs?

Nämnden för hemslöjdsfrågor
Västgötagatan 5
Box 4006
102 61 Stockholm
www.nfh.se
nfh@nfh.se

© Nämnden för hemslöjdsfrågor 2017

Författare: Marie Fagerlind, Nämnden för hemslöjdsfrågor
Omslag och formgivning: Bitte Granlund, Happy Book
Förlagsredaktör: Sophia Lundquist, Annalfabet
Fakta­granskare: Kalle Forss
Fotografier omslag: Kalle Forss

GRUNDUTBILDNING FÖR SLÖJDHANDLEDARE – KURSPLAN
är ett stöd för planering och utförande av grundutbildning till slöjdhandledare. Materialet vänder sig till regionala hemslöjdskonsulenter och kulturpedagoger samt organisationer som vill utbilda handledare där fokus ligger på barns eget skapande genom slöjd.

NÄMDEN FÖR
HEMSLÖJDSFRÅGOR

www.nfh.se
nfh@nfh.se